

N:o 68.

Af herr **Wieselgren**, om *ändring af § 12 riksdagsordningen.*

Såväl regeringspropositionen i frågan om vår förestående röst-rättsreform som flere i samma fråga väckta motioner åsyfta en »demokrativering» af Riksdagens Första Kammare. Skälet härtill är tydligt. Den förändring i samma riktning, Andra Kammaren i följd af föreliggande förslag måste komma att undergå, nödvändiggör en i någon mån motsvarande sänkning af medkammarens nivå. De skulle annars komma för långt ifrån hvarandra och riksdagsarbetet skulle tvifvelsutän därpå komma att lida.

Allt för ofta har redan under nuvarande förhållanden denna olägenhet iakttagits. Andra Kammaren har upprepade gånger fattat beslut i synnerhet beträffande sedligt-sociala angelägenheter, hvilka Första Kammaren åter och omigen afslagit. Den har tydligen icke förstått folkets önskemål, icke förstått att rätt uppskatta dem, enär dessa för de högre samhällslagren icke ägt något större intresse; blott så lär man kunna förklara Första Kammarens upprepade afslag å Andra Kammarens beslut i fråga om t. ex. alkoholistasyler, hälsolärens uppförande å skolprogrammet, nämndens något vidgade betydelse i häradsrätterna, ökad djurskydd m. fl. dylika angelägenheter, hvilka när de slutligen vinna Första Kammarens bifall, blott förstärka medkammarens benägenhet att såsom grund för de föregående afslagen ställa godtycke och öfvermod — då ju i en mängd af dessa fall Första Kammarens s. k. »bromsningsplikt» omöjligen låter sig såsom förklaringsgrund använda. Följden häraf har visat sig i en allt allmänare uppfattning af Första Kammaren såsom hufvudsakligen ett hinder för framgången af de ofta små, men dock för dem det gäller betydelsefulla önskemål,

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 44 Häft. (N:o 68.)

de många i samhället kunna hysa, och en skyddsvakt, en pådrifvande kraft blott för sådana intressen, som beröra de få, mera lyckligt lottade samhällslagren. Att Första Kammaren dock med uthållighet och varm nitälskan stridt för vissa stora samhällsintressen, som omfatta på en gång både stora och små, glömmes man vanligen. De små stygnen minnes man lättare; och därför att dessa träffat så många, står Första Kammaren nu i själfva verket utan bundsförvanter i den allmänna meningen.

Denna dess lott har länge varit att förutse. I den mån kretsen af de intressen, den omhuldat, blifvit snäfvare, har dess brist på en mera vidsynt och alltomfattande blick för utvecklingens gång och uppstående behof allt starkare framträdt, och man har öppet frågat, huruvida det verkligen skall vara nödigt att behålla en kammare som genom sina *nej* mot medkammarens *ja* blott är i vägen för samhällets snabbare framåtskridande. Att många af de svar, som å denna fråga gifvas, peka mot enkammar-system, är otvetydigt. Men för dem, som anse en sådan reform i hög grad olycksdiger, måste ock vara på högsta tid att förebygga den genom mindre betänkliga åtgärder, afseende att med bibehållande af tvåkammar-systemet förmildra dess hos oss nu så starkt öfverklagade olägenheter.

Regeringspropositionen i rösträttsfrågan gör i detta syfte ett kraftigt inlägg. Godkännes det, måste det tvifvelsutan komma att i hufvudsak verka på afsedt sätt.

Men för somliga har det ändock befunnits icke nog verksamt. Förslag hafva framkommit att öka dess effektivitet genom att ändra bestämmelserna i §§ 9 och 12 riksdagsordningen såmedelst, att census för valbarhet till Första Kammaren nedsättes och därjämte dess ledamöter förses med arfvoden under riksdagstiderna.

Dessa båda förslag äro af sinsemellan mycket olika valör.

Skulle det första rörande nedsättning af census godkännas, är därmed i själfva verket vår författning ombildad från grunden. Den är ej längre liktydig med ett tvåkammar-system; den är ett enkammar-system med ledamöterna fördelade på två afdelningar. I verkligheten torde någon kvalitativ åtskillnad mellan dessa icke komma att förefinnas; man skall snart finna den ena af dem öfverflödigt och aflägsna den skyddande förklädning, som afsåge att dölja systemskiftet.

Särskildt måste ju beaktas den sänkning af census, som, utan hvarje ändring af grundlagsbestämmelsen under de år, som gått sedan den fastställdes, i följd af det sjunkande penningvärdet och den ökade nationalförmögenheten ägt rum. Om ock hädanefter Andra Kammaren

må bli eröfrad af våra arbetare och Första Kammaren af våra bönder, behöfver dock icke detta medföra någon fara för samhället, då de senares under sekler förvärfvade erfarenhet i handhafvandet af allmänna angelägenheter, deras fosterlandskärlek och deras lugna betänksamhet ej mindre än deras alltjämt ökade mognad tvifvelsutän skola sätta dem i stånd att motsvara icke få af de kraf, omständigheterna i vårt land medgifva oss att ställa på en Första Kammare. Men allt beror dock på, att det blir det representativa lagret af vår landtbefolkning, som kommer att i densamma ingå. Med en sänkning af census skulle detta äfventyras. Och därmed skulle de båda kamrarne stå på lika botten och ett vidhållande af tvåkammerssystemet i realiteten vara tillintetgjordt.

Förslaget att för Första Kammarens ledamöter införa arfvoden behöfver däremot blott medföra den fördelen, att valmännen blifva mindre bundna vid rikemansklassen, då de gå att välja sina representanter. Och rikedomens ger i och för sig ingen säkerhet för större vidsynthet, varmare fosterlandskärlek, djupare insikt och mera omfattande intresse än en ekonomiskt mera anspråkslös ställning ger. Utan arfvoden torde dock det ofvannämnda representativa lagret af vår landtbefolkning bli mer eller mindre fullständigt utestängdt från möjligheten att mottaga ifrågavarande val. Jag anser därför, att de föreslagna arfvodena utgöra ett oundvikligt korollarium till regeringspropositionen i hvad den rör Första Kammarens demokratisering; och i denna öfvertygelse tillåter äfven jag mig föreslå sådan ändring af § 12 riksdagsordningen

att däri innefattade bestämmelser varda affattade i öfverensstämmelse med dem, som i 23 § därsamma städes finnas stadgade för Andra Kammarens ledamöter.

Stockholm den 19 april 1907.

Sigfrid Wieselgren.
